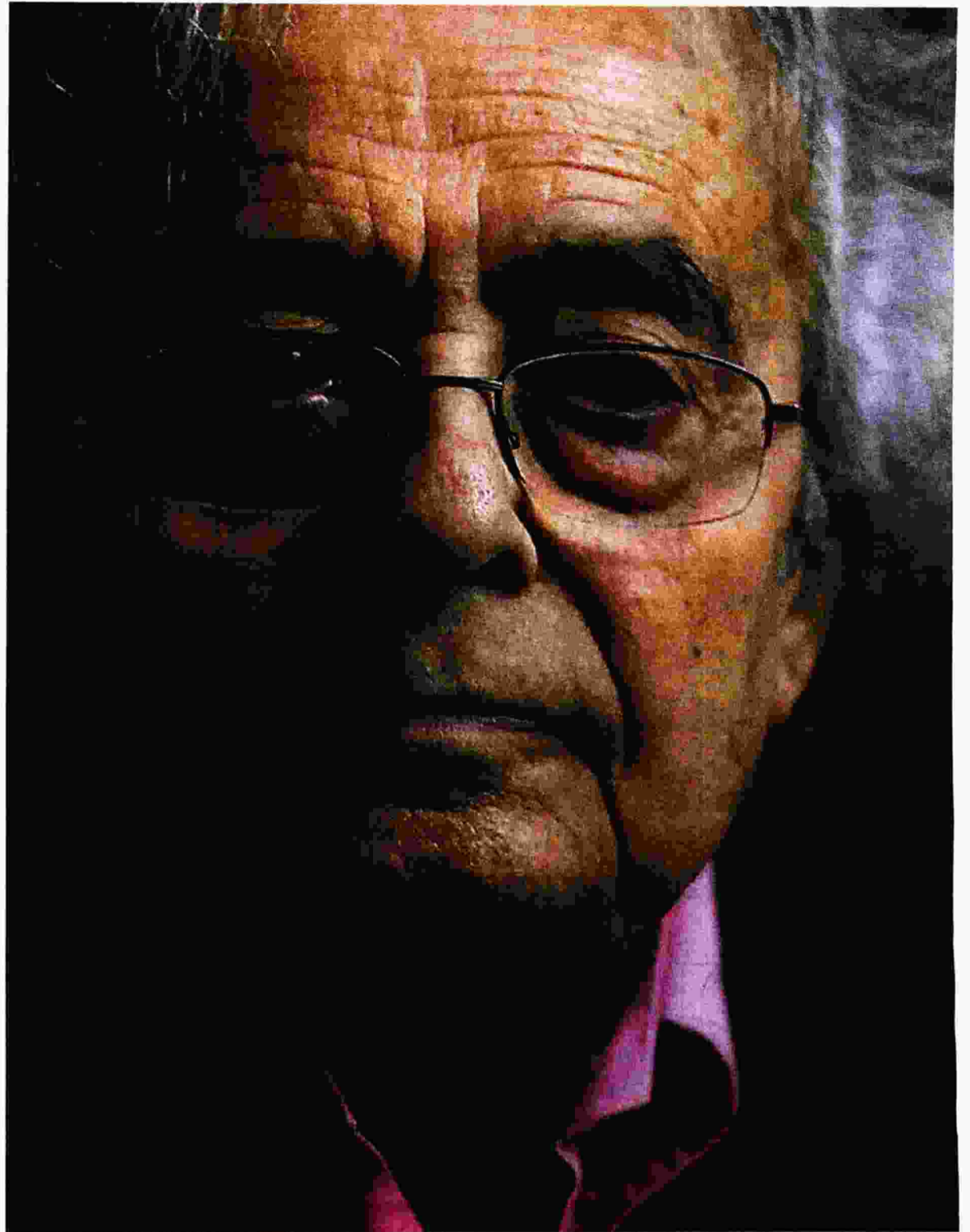

Αδωνις

Ζούμε
στις μέρες
της κρίσιμης
πολιτισμικής
καμπής

Ο αυτοεξόριστος στη Γαλλία Σύρος ποιητής μιλά αποκλειστικά στο Documento

Συνέντευξη στη **Δήμητρα Αθανασοπούλου**

Ο λη η Ευρώπη είναι με το μέρος των σουνιτών γιατί ελέγχουν τα κοιτάσματα του πετρελαίου». Τα διόλου λυρικά λόγια ανήκουν στον πιο λυρικό Σύρο, στον Αδωνι, τον «σημαντικότερο εν ζωή Αραβία ποιητή» όπως έχει χαρακτηριστεί από τον βρετανικό «Guardian».

Το Documento τον συνάντησε στη δεύτερη πατρίδα του, τη Γαλλία, στο διαμέρισμά του σε έναν από τους ουρανοξύστες της Defense – στο Μανχάταν του Παρισιού–, σε έναν ψηλό όροφο του Tour Gambetta, όπου στο ασανσέρ ανεβοκατέβαιναν γυναίκες με μαντίλες. Μας κέρασε λιβανέζικα γλυκά και αραβικό τσάι, ενώ μας έλεγε πως «δίκως την ποίηση και εν γένει τον μύθο, η ανθρώπινη φλόγα σβήνει». Είχε μόλις επιστρέψει από τη Βηρυτό, όπου πάει συχνά αφού πια δεν μπορεί να επισκέπτεται την πατρίδα του τη Συρία. Στην τηλεόραση έπαιζε μια αραβική εκπομπή πολιτισμού.

Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης δυνάμωνα πού και πού τη φωνή για να ακούσει αυτά που έλεγε ένας φίλος του ποιητής που ήταν καλεσμένος. Τα αραβικά κατέκλυζαν το

παριζιάνικο σπίτι. Ο ίδιος σε άπαιστα γαλλικά μας μίλησε για την ποίηση, τον εξτρεμισμό, τον ρόλο των ΗΠΑ και της Ευρώπης, τη δύναμη της ποίησης.

Για τον κορυφαίο εκπρόσωπο της αραβικής ποίησης της εποχής μας ο κόσμος πριν από την εδραίωση των μονοθεϊστικών θρησκειών ήταν πιο όμορφος, πιο πλουραλιστικός. Μας ανέλυε για ώρα πώς ο μονοθεϊσμός συνιστά πολιτισμική διαστροφή και το ζητούμενο δεν είναι να μεταρρυθμιστεί, αλλά να εξαφανιστεί!

Στο βιβλίο σας «Βία και Ισλάμ» αναλύετε τον ρόλο της θρησκείας και των μεγάλων δυνάμεων στη γέννηση του εξτρεμισμού.

Όλοι είναι κατά του Ιράν, γιατί λέει «όχι» στις ΗΠΑ. Οι ΗΠΑ ήταν ανέκαθεν ένα απάνθρωπο καθεστώς, ήταν αυτοί που χρησιμοποίησαν πρώτοι την ατομική βόμβα. Όλες οι φονταμενταλιστικές οργανώσεις είναι δημιούργημα της Αμερικής.

Όμως ανάμεσα στο Ιράν και τις ΗΠΑ υπάρχει και η Ευρώπη.

Ποιος είναι ο ρόλος της;

Η Ευρώπη είναι με το μέρος των σουνιτών, γιατί ελέγχουν τα κοιτάσματα του πετρελαίου.

21 Μαρτίου Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης
Το Docville ανθολογεί αγαπημένους στίχους

Αφιέρωμα σ' εκείνη... Σώμα

«...Για το κορμί το παρόν/
είναι το σχήμα του χρόνου/
Να είσαι ταπεινή, γλώσσα/
Μόνο το κορμί μπορεί να γράψει στο κορμί./ Το άρωμα της γυναίκας είναι φτιαγμένο/ για να 'να στρώμα και φαλλός του αέρα./ Κοιμήσου, κοιμήσου/ λέει το μαραμένο ρόδο./ Είδα τη γυναίκα/ που είδε το χελιδόνι/ που δημιούργησε την άνοιξη/ είσαι εσύ.

Αδωνις
(μτφ. από τα ισπανικά Γιώργος Μίχος)

Απαλλάσσετε τη θρησκεία από την ενοχή της:

Τα δεινά του αραβικού κόσμου προέρχονται από τη χρήση της θρησκείας – προσωπικά είμαι άνθρωπος. Στον μονοθεϊσμό κυριαρχεί η απόρριψη του διαφορετικού, του άλλου. Μια μονοθεϊστική θρησκεία ποτέ δεν μπορεί να είναι δημοκρατική. Δεν ασκώ κριτική στους μουσουλμάνους, αλλά στο θεσμικό Ισλάμ, το Ισλάμ που συνδέεται με την εξουσία. Δεν μπορούμε να κατανοήσουμε το Ισλάμ αν αγνοήσουμε τη Δύση, ιδιαίτερα τον ρόλο που διαδραμάτισαν στις κοιτίδες του Ισλάμ οι ΗΠΑ και η Ευρώπη.

Τι απέγνε η Αραβική Άνοιξη, για την αποτυχία της οποίας έχετε κάνει επανειλημμένως λόγο;

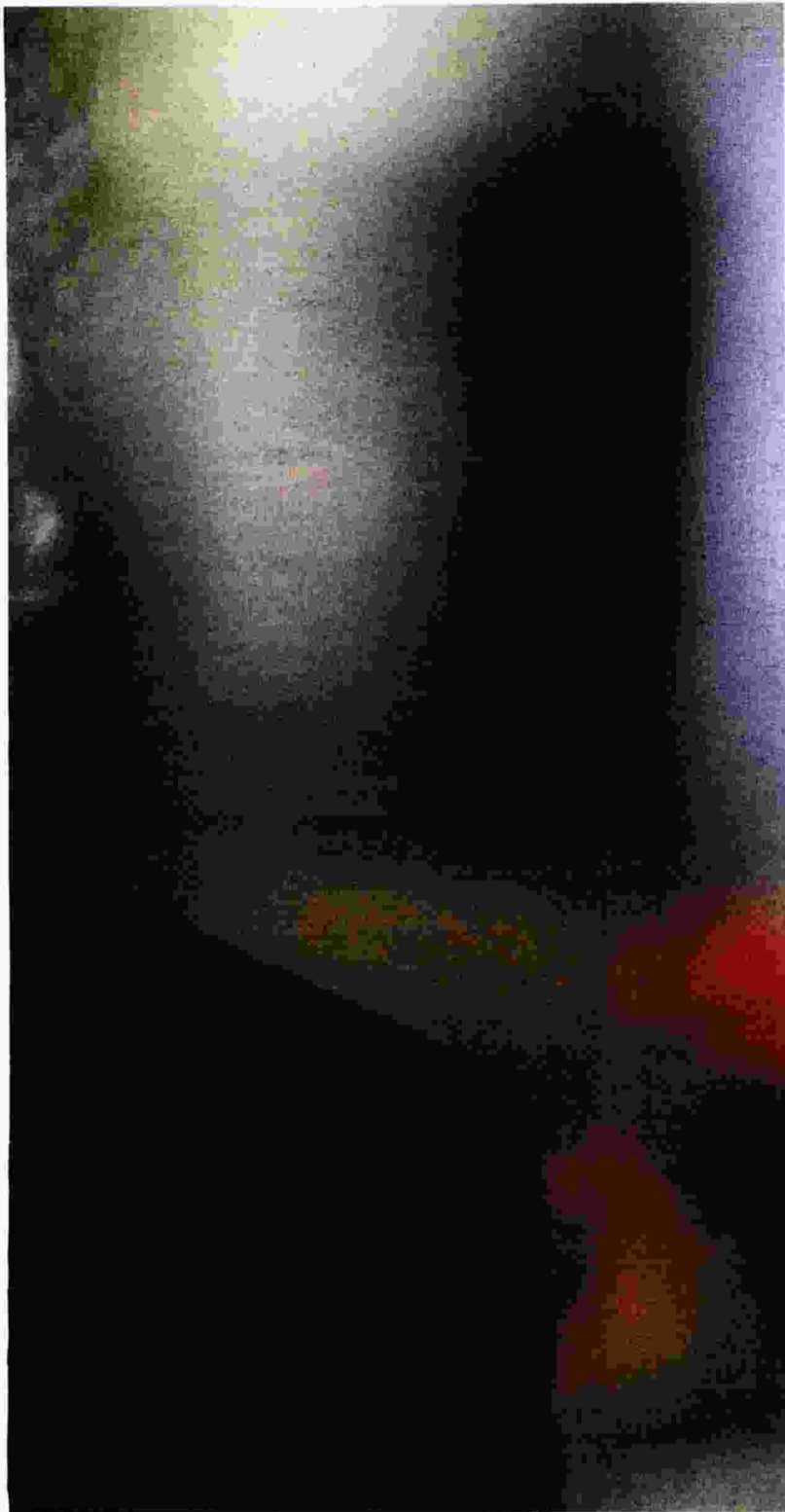
Οι νέοι της Αραβικής Άνοιξης είναι πια στο περιθώριο. Αρχικά αυτά τα γεγονότα της κοινωνικής έκρηξης λειτουργήσαν σαν αφύπνιση. Αλλά η αφύπνιση κατέληξε σε πόλεμο.

Δεν υπήρχε κάτι που θα μπορούσε να σώσει την «άνοιξη»;

Η «άνοιξη» τελείωσε γιατί μετεξελίχθηκε σε κόλαση και οι εξεγέρσεις σε νέες τυραννίες. Η επανάσταση για να πετύχει πρέπει να γίνει με όρους κοσμικούς, μη θρησκευτικούς.

«Ποτέ δεν υπερασπίζομαι ένα καθεστώς, όσο εξαιρετικό και αν είναι. Ακόμη και αν ο πατέρας μου ήταν πρόεδρος της χώρας, εγώ θα ήμουν στην αντιπολίτευση»

Curriculum vitae

Ο Αδωνις γεννήθηκε στη Συρία το 1930 ως Αλί Αχμάντ Σαϊντ Ασμπάρ. Αυτό ήταν το όνομά του προτού υιοθετήσει το μυθολογικής καταγωγής ψευδώνυμο, ένα μη μουσουλμανικό όνομα που θα υπογράμιζε την οικουμενικότητα της δημιουργίας του. Μεγάλωσε στο χωριό Κασαμπίν, αλλά σε ηλικία 26 χρόνων εγκατέλειψε την πατρίδα του. Από το 1956 ζει εξόριστος. «Ο ποιητής είναι πάντα εξόριστος, ακόμη και στην ίδια του τη χώρα, στην ίδια του τη γλώσσα» του αρέσει να επαναλαμβάνει. Σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου της Βηρυτού και υπήρξε εκδότης των περιοδικών «Shi'r» (Ποίηση) και «Mawaqif» (Θέσεις). Από το 1970 έως το 1985 δίδαξε Αραβική Λογοτεχνία στον Λίβανο. Από το 1985 ζει μόνιμα στο Παρίσι, το οποίο επισκεπτόταν συχνά και προηγουμένως. Έχει τιμηθεί με το κορυφαίο γερμανικό βραβείο Γκαίτε, ενώ το όνομά του έχει ακουστεί αρκετές φορές ανάμεσα στον υποψηφίων για το Βραβείο Νόμπελ.

«Η επανάσταση για να πετύχει πρέπει να γίνει με όρους κοσμικούς, μη θρησκευτικούς» υπογραμμίζει ο Αδωνις

Οι πρόσφατες κυκλοφορίες του Αδωνι στην Ελλάδα

Βία και Ισλάμ - Συζητήσεις με τη Χουρία Αμπντελουάχεντ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ Πατάκη, 2016

Είναι η **μισαλλοδοξία** και η μη ανοχή προς την ετερότητα εγγενείς στο Ισλάμ; Σε ποιον βαθμό ορισμένες ακραίες θέσεις του παραδοσιακού Ισλάμ απέναντι στις γυναίκες έχουν όχι μόνο θρησκευτικές, αλλά και ψυχαναλυτικές ρίζες; Κατά πόσο οι ρίζες φαινομένων βίας και αγριότητας, όπως στην περίπτωση του Ισλαμικού Κράτους, βρίσκονται στα θεμέλια του Ισλάμ, στο ιδρυτικό κείμενο, το Κοράνι; Πώς συνδέονται όλα αυτά με τη μακραίωνη ιστορία και τη λογοτεχνία του αραβικού κόσμου; Ο Αδωνις προσεγγίζει τα παραπάνω ερωτήματα σε μια πολυδιάστατη συνομιλία με τη μαροκινή καταγωγής ψυχαναλύτρια και μεταφράστριά του στα γαλλικά Χουρία Αμπντελουάχεντ. Για να καταλήξει μεταξύ άλλων πως «παραβλέπουμε ή έστω υποτιμούμε την ανθρώπινη φύση: τη ροπή προς τη βία, το χρέμα, την εξουσία [...] όσα δεν λένε οι δυτικοί στοχαστές» και πως «εξίσου βίαιη είναι η απόρριψη των πολιτισμών που προηγήθηκαν του Ισλάμ».

Ένας τάφος για τη Νέα Υόρκη
ΕΚΔΟΣΕΙΣ Πατάκη, 2017

Σε αυτό το βιβλίο ο Αδωνις γίνεται και πάλι ποιητής και ο αναγνώστης του «ο άλλος, το πρόσωπο που προσπαθεί να προσεγγίσει». Με έκφραση πολύπλοκη και ερμητική που πηγάζει συγχρόνως από τη φιλοσοφία και τον μυστικισμό. «Έρχομαι από το μέλλον, κατευθύνομαι προς το μακρινό και εκείνο ξεμακραίνει» σημειώνει. Μας αποδεικνύει μέσα από στίχους και όχι θεωρία αυτήν τη φορά πως η ποίηση είναι αντιδεολογική και πως υπηρετεί μόνο την ποίηση, πως όλα είναι μεταφορά και πως η πραγματικότητα είναι σχετική. Μόνο η φαντασία είναι εκείνο που συνδέει τα πράγματα για να τα ενώσει και να τα χωρίσει. Η μορφή των ποιημάτων του ακολουθεί πιστά την αντίφαση της καταστροφής και της δημιουργίας. «Η ποίηση δεν είναι για την ποίηση αλλά για τη ζωή, δεν υπερασπίζομαι λαούς, αλλά τον άνθρωπο» γράφει, ενώ προσθέτει πως «ο ποιητής πρέπει να είναι επαναστάτης στην τέχνη του, η ίδια η ποίησή του πρέπει να είναι η επανάσταση και όχι το μέσο».

Εσείς πολιτικά με τι ταυτίζεστε;
Δεν είμαι κομμουνιστής. Είμαι αριστερός επαναστάτης.

Στις γαλλικές εκλογές του Απριλίου τι θέση παίρνετε;
Είμαι με όποιον είναι αντιφονταμενταλιστής αντιαμερικανός - θα είμαι ίσως με το μέρος του Μελανσόν.

Τι έχει αλλάξει στη Γαλλία από τότε που φτάσατε εδώ, πριν από σχεδόν 40 χρόνια;
Η Γαλλία άλλαξε ορίζοντα πολιτικής, άλλαξε σε σχέση με τον κόσμο. Λέγαμε πάντα πως η Γαλλία σημαίνει ελευθερία, Ρεμπώ, Μαλαρμέ, Μπωντλέρ - πριν από τριάντα χρόνια οι περισσότεροι Γάλλοι ήταν αριστεροί. Τώρα όχι, η Αριστερά είναι διχασμένη.

Έχετε πει πως στον αραβικό κόσμο δεν μπορεί να λειτουργήσει μια δημοκρατία όπως στον δυτικό. Δηλαδή οι Αραβες δεν επιθυμούν τελικά τη δημοκρατία;
Τι είναι δημοκρατία; Να επιτρέπουμε στον άλλο, τον διαφορετικό, να ζει και να κινείται στο κοινό πλαίσιο της ισότητας και της ισονομίας. Το πρωτεύον για τις αραβικές χώρες είναι να προχωρήσουν στον

διαχωρισμό θρησκείας - κράτους. Όμως δεν είναι εύκολο να συμβεί αυτό. Στην Ευρώπη απαιτήθηκαν εκατό χρόνια αγώνων. Συνυπολόγιστε το γεγονός πως οι δυτικοί δεν μας βοηθούν να απελευθερωθούμε από τα δεσμά της θρησκείας. Μας φυλακίζουν όλο και περισσότερο.

Ποια είναι η γνώμη σας για το καθεστώς Ασαντ;
Ο Ασαντ είναι καθεστώς - και ένας ποιητής, όπως σας προείπα, πρέπει να είναι αντικαθεστωτικός. Είχα στείλει στον Ασαντ ένα γράμμα και του είχα ζητήσει να παραιτηθεί. Το πρόβλημα όμως στην πραγματικότητα δεν είναι αυτό, αλλά η καταστροφή των κρατών: Υεμένη, Συρία, Λιβύη, Ιράκ. Ποτέ δεν υπερασπίζομαι ένα καθεστώς, όσο εξαιρετικό και αν είναι. Ακόμη και αν ο πατέρας μου ήταν πρόεδρος της χώρας, εγώ θα ήμουν στην αντιπολίτευση.

Ποιος είναι ο ρόλος της ποίησης στη δημόσια ζωή;
Η ποίηση πρέπει να λέει πάντα την αλήθεια.

Από τους Έλληνες ποιητές ποιους ξεχωρίζετε;
Μου αρέσει πολύ ο Ρίτσος, ο πιο

πολιτικός ποιητής, αλλά και ο Ελύτης και ένας σύγχρονος ποιητής, ο Τίτος Πατρίκιος, που είναι φίλος μου. Αγαπώ τον Σεφέρη και τον Καβάφη, αν και ο τελευταίος θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι Ελληνοάραβας, γιατί ήταν Αιγύπτιος (γελά!).

Από τους Γάλλους ποιητές;
Οι αγαπημένοι μου ποιητές είναι ο Ρεμπώ, όταν μιλάμε για ελευθερία, και ο Μπωντλέρ, ο καλύτερος ποιητής όταν γράφει για τα ανθρώπινα συναισθήματα.

Απελευθερωτική και αποθεωτική η δύναμη της ποίησης, ωστόσο δικούς τους ποιητές.
Ναι, αλλά δεν έχουν για τίποτε άλλο να μιλήσουν παρά μόνο για βία και καταστροφή. Δεν γνωρίζω κανέναν βάρβαρο φιλόσοφο, ποιητή ή συγγραφέα. Οι καλλιτέχνες δεν έχουν θέση εκεί. Είναι ενάντιοι σε τέτοιες καταστάσεις.

Ποιος διαβάζει ποίηση σήμερα;
Τα βιβλία έχουν πρόβλημα, τα Μέσα άλλαξαν, δεν υπάρχουν αναγνώστες υψηλής ποιότητας. Ζούμε στις μέρες της κρίσιμης πολιτισμικής καμπίς.